

Noi ne vom duce de aici mai devreme sau mai târziu, dar, dacă reușim să lăsăm urmașilor cât mai multe cărți sfinte, le lăsăm o zestre de mare valoare pentru ei și pentru cei care vor veni după ei.

Protos. Nicodim Mândiță

Difuzare:

EDITURA
AGAPIS

Str. Mențiunii Nr. 7, Sector 2, București

Tel./Fax: 021-2410673

Mobil: 0733-580000

editura.agapis@gmail.com

Cărțile pot fi comandate online la adresa

www.edituraagapis.ro

sau de la librăria Editurii Agapis,
din strada Mențiunii Nr. 7, Sector 2, București
unde puteți beneficia de **reduceri de preț**.

Preot Ambroise Frontrier / *Sfântul Nectarie din Eghina*

ISBN: 978-973-7957-34-4

ISBN: 978-973-8440-10-4

© Copyright 1985 et 1993, by Editions l'Age d'Homme, Lausanne

© Copyright 2004, pentru ediția în limba română: Editura Agapis, București

Preot Ambroise Frontrier

SFÂNTUL NECTARIE DIN EGHINA

SCHIȚĂ BIOGRAFICĂ

• VIAȚA, MINUNILE ȘI ACATISTUL •

Traducere din limba franceză
de Prof. Paul Bălan

Se tipărește cu binecuvântarea

Prea Sfințitul Părinte **GALACTION**

Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Cartea ortodoxă

AGAPIS
2009

teologii plini de Duh, care au contribuit în vremea noastră la reînnoirea teologiei academice oficiale copleșită de teologia raționalistă occidentală.

Lucrările sale, scoase acum la lumină, sunt studiate și editate. În appendice adăugăm unul dintre studiile sale cu privire la eclesiologia ortodoxă și un imn închinat iubirii dumnezeiești. Nădăjduim că cititorul va afla, citind paginile acestei cărți, atât bucurie, cât și folos duhovnicesc. Ne cerem iertare pentru toate imperfecțiunile demersului nostru, datorate neputințelor noastre, dar mărturisim că osteneala noastră a fost făcută în duhul dragostei creștine.

*În prima duminică a
Sfântului și Marelui Post în anul 1985
Duminica Ortodoxiei*

CU TOȚI SFINȚII

de Părintele Justin Popovici

Înainte de venirea Mântuitorului Hristos în lumea noastră, noi, oamenii, nu cunoșteam decât moartea, iar moartea nu ne cunoștea decât pe noi. Tot ceea ce era omenesc era atins de spectrul morții, acaparat și biruit de ea. Moartea ne era mai apropiată decât noi înșine, mai reală decât noi înșine, mai tare, incomparabil mai tare decât fiecare om luat în parte și mai tare decât toți oamenii la un loc. Pământul era o cumplită temniță a morții, iar noi, oamenii, eram robi neajutorați ai morții ¹⁾. Dar odată cu Dumnezeu-Omul Hristos „s-a arătat viața“, „viața veșnică“ ni s-a arătat nouă, muritorilor celor fără de nădejde, robi ticăloși ai morții ²⁾. Și acea „viață veșnică“ noi, oamenii, „am văzut-o cu ochii noștri și am pipăit-o cu mâinile noastre“, iar noi, creștinii „mărturisim viața veșnică“ tuturor ³⁾. Fiindcă a trăi în unire cu Domnul Hristos înseamnă a trăi viața veșnică chiar aici pe pământ ⁴⁾. Noi știm din experiența proprie că Iisus Hristos este adevăratul Dumnezeu și viața cea veșnică ⁵⁾ și pentru aceasta a venit El în lume: să ni-L arate pe adevăratul Dumnezeu și viața cea veșnică întru El ⁶⁾. Adevărata și preacurata dragoste față de om constă întru aceasta și numai întru aceasta: „Că pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a trimis Dumnezeu în lume, ca prin El viață să avem“ ⁷⁾, și, întru El viață veșnică.

¹⁾ Evrei 2,15; ²⁾ I Ioan 1,2; ³⁾ I Ioan 1,2; ⁴⁾ I Ioan, 1,3; ⁵⁾ I Ioan, 5,20; ⁶⁾ I Ioan 1,11; ⁷⁾ I Ioan, 4,9.

„Cel ce are pe Fiul are viață, cel ce nu are pe Fiul lui Dumnezeu nu are viață ¹⁾, ci se află cu totul în moarte. Singura noastră viață adevărată este cea întru singurul Dumnezeu adevărat, Domnul nostru Iisus Hristos, fiindcă ea este întru totul veșnică și mai tare decât moartea. Cum am putea numi viața care este atinsă de moarte și sfârșește prin moarte? Când mierea este amestecată cu otravă încetează de a mai fi miere și se transformă cu totul în otravă; la fel și viața care se termină întru moarte nu mai este viață. Dragostea, pentru cei ce sunt ai lui Hristos Dumnezeu-Omul nu cunoaște nici limite și nici sfârșit. Pentru a dobândi viața veșnică care este întru Domnul, noi nu avem nevoie nici de cultură, nici de slavă, nici de bogății, de nimic din cele lumești, fiindcă un singur lucru ne este necesar, ca fiecare din noi să creadă în Domnul nostru Iisus Hristos. Numai El, singurul prieten al oamenilor, este Cel Care a adus neamului omenesc minunatul mesaj: „Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“ ²⁾. Din întreg neamul omenesc, numai Hristos, singurul Dumnezeu adevărat, Care-i dăruiește omului ceea ce nici unul dintre îngeri sau dintre oameni nu-i poate dăruia, El singur a putut rosti cu autoritate: „Adevărat, adevărat zic vouă: Cel ce crede în Mine are viață veșnică“ ³⁾ și de aici, de pe pământ „s-a mutat din moarte la viață“ ⁴⁾. Credința în Hristos îl unește pe om cu Domnul Cel veșnic, sufletul îi este plin de viață veșnică după măsura credinței sale, simțind și înțelegând atunci că este veșnic; iar acest lucru crește în măsura în care el trăiește această credință care, în mod trep-

¹⁾ 1 Ioan, 5,12; ²⁾ Ioan 3,16; ³⁾ Ioan 6,47; ⁴⁾ Ioan 5,24;

tat, îi sfințește sufletul, inima, conștiința, întreaga sa ființă prin energiile necreate, dumnezeiești ale harului.

Sfîntirea firii omenesti crește după măsura credinței sale, cu cât se sfințește mai mult cu atât mai mult și mai viu dobândește sentimentul nemuririi personale; el dobândește cunoașterea propriei sale veșnicii, la fel ca și pe cea a tuturor. De fapt, adevărata viață a omului începe odată cu credința sa în Hristos, credința prin care el Îi încredințează Domnului tot sufletul său, toată inima sa, tot duhul său, întreaga sa putere pe care Domnul le sfințește, le transfigurează și le îndumnezeiește în mod treptat. Prin această sfințire, transfigurare și îndumnezeire Domnul revarsă asupra omului energiile dumnezeiești ale harului Său, care îi conferă sentimentul atotputernic al nemuririi sale și al veșniciei sale personale. De fapt, viața noastră nu este viață decât în măsura în care ea este viața în Hristos. În ce măsură este ea trăită în Hristos? Acest lucru este relevat prin sfințenia sa. Cu cât viața este mai sfântă, cu atât ea este mai nemuritoare și veșnică.

Exact opusul se întâmplă cu moartea. Ce este moartea? Moartea este păcatul „săvârșit“ ¹⁾. Păcatul „săvârșit“ este despărțirea de Dumnezeu, întru Carele Singurul se află viața și izvorul vieții. Adevărul dumnezeiesc și evanghelic este următorul: sfințenia este viața; păcatul este moartea; credința este viața; necredința este moartea; evlavie este viața; lipsa ei este moartea. Moartea este despărțirea de Dumnezeu; întoarcerea la Dumnezeu este viața în Dumnezeu. Credința, iată ce este ea cu adevărat: credința este întoarcerea sufletului de la moarte la viață, este învierea sufletului: „mort era și a înviat“ ²⁾. Omul a experiat această înviere a

¹⁾ Iacov 1,15; ²⁾ Luca 15,24.

sufletului din moarte pentru prima oară cu Dumnezeu-Omul Hristos și o experiază permanent în Sfânta Sa Biserică, unde Dumnezeu-Omul se află întreg, Se dăruiește tuturor credincioșilor Săi, în Sfintele Taine și sfintele virtuți. Acolo unde se află El, nu mai există moarte: omul acela deja a trecut de la moarte la viață. Odată cu Învierea lui Hristos, noi prăznuim dispariția morții și începutul unei vieți noi, veșnice (Canonul pascal, cântul 7). Adevărata viață pe pământ începe într-adevăr odată cu Învierea Mântuitorului, căci nu se sfârșește în moarte. Fără învierea lui Hristos viața omenească nu este nimic altceva decât o lentă decădere, care în cele din urmă se sfârșește în chip inevitabil cu moartea. Adevărata viață este cea care nu se sfârșește cu moartea. O astfel de viață a devenit cu puțință pe pământ doar odată cu Învierea Domnului Hristos, Dumnezeu-omul. Viața este cu adevărat reală doar în Dumnezeu, fiindcă este o viață sfântă și datorită acestui lucru este o viață nemuritoare. Doar prin credința în Domnul Hristos Cel Înviat, omul experiază miracolul cel uimitor al existenței sale: trecerea de la moarte la Viață; de la relativ și trecător la veșnicie, de la iad la rai. Doar atunci se găsește omul pe sine, își află adevăratul eu, eul său cel veșnic: „Căci mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat“ ¹⁾.

Ce sunt creștinii? Creștinii sunt purtători de Hristos și datorită acestui fapt sunt purtători și cetățeni ai vieții celei veșnice, iar aceasta după măsura credinței și a sfințeniei care vine din credință. Sfinții sunt creștini desăvârșiți fiindcă ei au fost sfințiți în cel mai înalt grad prin nevoințele sfintei credințe în Domnul Hristos Cel înviat și pururea fiitor, iar moartea nu are

¹⁾ Luca 15,24;

nici-o putere asupra lor. Viața lor este cu totul ascunsă în Domnul Hristos, iar pentru acest motiv, viața lor este întru totul viața lui Hristos; gândirea lor este în întregime gândirea lui Hristos, iar modul lor de percepere este cel al lui Hristos. Tot ceea ce au ei este mai întâi al lui Hristos și după aceea este al lor. Ei nu-și mai aparțin, „ci întru toate și întru toți este Hristos“ ¹⁾. De aceea „Viețile Sfinților“ nu reprezintă nimic altceva decât viața Domnului nostru Iisus Hristos, repetată în cazul fiecărui sfânt într-un grad mai mare sau mai mic, sub o formă sau alta. Mai exact, este viața Domnului Hristos continuată prin sfinți, viața Logosului, a Dumnezeului nostru întrupat, a Dumnezeu-omului Iisus Hristos Care S-a făcut om. Ca om El ne-a putut dărui și transmite viața Sa dumnezeiască; ca Dumnezeu, prin viața Sa, El ne-a putut sfinți și ne-a putut face nemuritoare și veșnică viața noastră omenească pe pământ.

„Pentru că și Cel ce sfințește și cei ce se sfințesc, dintr-Unul sunt toți“ ²⁾. Domnul nostru Iisus Hristos a făcut acest lucru posibil și realizabil în lumea noastră din momentul în care El S-a făcut om, a luat trup și sânge și în acest fel El a devenit frate al omului, un Frate după trup și sânge ³⁾. După ce S-a făcut om, rămânând Dumnezeu, Dumnezeu-omul Iisus Hristos a dus pe pământ o viață sfântă, fără de păcat, divino-umană, iar prin această viață, prin moarte și Înviere a nimicuit pe diavolul și domnia sa asupra morții, și, prin acest fapt, El Și-a dăruit și Își dăruiește permanent energiile Sale pline de har celor ce cred în El, așa încât aceștia să-l poată birui pe diavol, moartea și orice ispită ⁴⁾.

¹⁾ Col. 3,11; ²⁾ Evrei 2,11; ³⁾ Evrei 2,14;⁴⁾ Evrei 2,14.

Nu există nici o patimă, nici un păcat pentru care viețile sfinților să nu arate felul în care patima sau păcatul respectiv pot fi biruite, mortificate, dezrădăcinate. În ele se demonstrează limpede și clar că nu există nici-un fel de moarte spirituală din care omul să nu poată fi înviat prin dumnezeiasca putere a Domnului Hristos Cel înviat și înălțat la ceruri; nu există tulburare, nenorocire sau suferință pe care Domnul să nu o schimbe, fie treptat, fie deodată, într-o bucurie liniștită, plină de căință, datorită credinței în El.

VIAȚA SFÂNTULUI NECTARIE

Există o tradiție foarte veche, o lege lăsată de Dumnezeu și transmisă din generație în generație, de a relatea faptele oamenilor virtuoși care au viețuit după voia lui Dumnezeu, de a-i prăznui prin cântări în cadrul Bisericii, de a le scrie viața ca pe un exemplu demn de imitat, pentru a călători în urma lor, ca în urma celor mai vârstnici, pe calea Evangheliei. Vechiul, precum și Noul Testament sunt pline de viețile sfinților. Când citim viața unui om al lui Dumnezeu, faptele, minunile sale, ne punem întrebarea dacă omenirea fără de Dumnezeu, nu încearcă, fără să-și dea seama, să suplinească prin știință și tehnică darurile și puterile pe care omul le-a pierdut odată cu căderea sa de după săvârșirea păcatului originar și pe care nu le poate recupera și chiar depăși decât prin credința în Hristos Iisus.

Numai virtuțile ne unesc cu Hristos, după ce ne vom fi aprins flacăra dumnezeieștii iubiri, despre care sfântul nostru spunea că ea face ca sufletul să urce până la ceruri, până la Dumnezeu, făcându-l să dialogheze cu El zi și noapte.

Sfântul Nectarie a fost un mare iubitor al sfintelor virtuți și a urcat până pe culmile lor. Tocmai viața acestui taumaturg contemporan dorim s-o redăm cu umilele noastre puteri, după cele ce le-am aflat de la cei ce l-au cunoscut, după o scurtă biografie a părintelui Teodosie și volumul comemorativ publicat în anul 1953.

Viața unui sfânt scapă înțelegerii obișnuite a unui om care trăiește în lume și după cele ale lumii. Omul care s-a sfințit, care a fost îndumnezeit a devenit, după spusele Sfântului Grigorie Palama, veșnic, fără trecut, prin unirea sa cu Dumnezeu după har.

„Teologia îi numește, de asemenea, dumnezei“, scrie Sfântul atenian Dionisie Areopagitul, „pe cei dintre noi care se deosebesc prin dragostea lor față de Dumnezeu și prin sfințenia lor. Orice ființă dotată cu inteligență și cu rațiune, care tinde cu totul, în plenitudinea puterilor sale, către unirea cu El, care se înalță neîncetat pe cât îi este cu putință, către iluminările Sale dumnezeiești, imitând, dacă se poate spune, pe Dumnezeu însuși după măsura puterilor sale, acela merită cu adevărat epitetul de dumnezeiesc, divin“.

Tocmai de aceea noi nu vom vorbi decât de latura exterioară a vieții unui astfel de om. Cele lăuntrice sunt tainele vieții sale trăite întru Domnul. Am dori, uneori, să putem pătrunde în inima sfinților lui Dumnezeu, pentru a putea contempla acolo liturgiile mistice ce se desfășoară într-insele, dar cine suntem noi aceia care să avem îndrăzneala de a ne apropia, ori pătrunde în aceste temple? Lor, Sfinților, le revine dreptul de a scrie viețile sfinților. Fiind lipsiți de cel mai mic grăunte de sfințenie, ne rugăm ca Bunul Dumnezeu să ne ajute, El, Cel care i-a dat glas omenesc măgarului lui Valaam, ca să putem povesti spre slava Sa, pentru toți credincioșii, câte ceva despre cel pe care El l-a preaslăvit.

* * *

În anul 1961, am fost convinși de către niște prieteni, medicul P. și soția sa, să-i însoțim în călătoria lor în Grecia. Un mic ghid ne conduce spre locurile cele mai

cunoscute din această străveche țară, supranumită pe drept cuvânt „leagănul civilizației“. Dar pronia dumnezeiască, care veghează asupra oricărui lucru, a avut propriul ei cuvânt de spus.

Ea (Maica Domnului) ne-a îndemnat să vizităm insula Paros, chiar dacă noi ne îndreptam spre Sfântul Munte Athos. Paros este una din insulele arhipieleagului Cicladelor, binecunoscută încă din vremea antichității. Ea a dat lumii elene poeți, sculptori, pictori. Marmura adusă de acolo a contribuit și ea la faima insulei.

În epoca creștină, ea s-a împodobit cu o deosebită cinstire datorită asceților care au viețuit acolo. Se mai află și în zilele noastre dintre cei ce viețuiesc într-un duh de autentică viață duhovnicească. Catedrala sa, cu „100 de uși“, închinată Maicii Domnului este, după Sfânta Sofia de la Constantinopole, cel mai mare edificiu paleocreștin, înălțat pe vremea cucernicei împărătese Elena, mama lui Constantin cel Mare, mai apoi mărită și înfrumusețată pe vremea împăratului Justinian.

La mănăstirea Maicii Domnului a Izvorului de viață dător, am auzit pentru prima oară vorbindu-se despre Sfântul Nectarie. Ne aflam mai mulți dintre noi la taclale în acea zi de duminică, așezați sub marele eucalipt aflat în piața din fața mănăstirii, când o femeie, o țărancă, cocoțată pe catărul ei, se opri în fața noastră. Ea ținea în brațe o fetiță pe care o mușcase un șarpe. Copilul suferea, iar locul mușcat se umflase. Pe insulă nu se mai afla nici-un medic, nici o farmacie nu era deschisă duminică și, pe deasupra, femeia nu avea nici bani la ea. Numai bunul Dumnezeu putea s-o mai ajute prin intermediul călugărilor, și tocmai la El venea femeia ca la ultima nădejde.

Întinseseră copilul pe pământ. Monahii plecară să caute părțile de moaște, le puseră într-un pahar cu apă

și-i dădură acest medicament copilului. Această terapie îl făcu să surâdă pe un anume vizitator sceptic. Părintele Nectarie, care ne părăsise, reveni el însuși cu niște moaște, cele ale sfântului său patron-Nectarie din Eghina. Ni le dădu și ne rugă s-o atingem cu ele pe fetiță spre binecuvântare. Făcurăm ascultare și executarăm mecanic porunca părintelui.

Copilul se liniști, încetă să mai plângă din pricina durerilor și adormi. Mama o duse acasă și nimic neplăcut nu se mai întâmplă.

Părintele Nectarie deveni prietenul nostru (de-abia ne cunoșteam de câteva ceasuri). Ne povesti multe lucruri despre sfântul său care ne uimă.

„Într-o bună zi“, ne spuse el, „mă aflu la Atena, la sora mea. Ea tocmai pregătea ceaiul. Din neatenție, ea vărsă vasul cu apă fierbinte pe mâna ei stângă. Durerea o făcu să țipe. Luai atunci moaștele pe care tocmai le-ai avut în mână și, deznădăjduit, spusei:

„Doamne Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile sfântului Nectarie, vindecă-mi sora. Frecai mâna – o imensă umflătură violacee – cu riscul de a agrava răul și, deodată, o, minune a lui Hristos! mâna se vindecă. Răul dispăru, retrăgându-se în mod progresiv, ca o mânășă pe care o scoți de pe mână. Îi spusei atunci surorii mele care deși credea în Dumnezeu, nu credea în nemurirea sufletului: Sfântul Nectarie te-a vindecat.

În acest fel, sora venerabilului monah își află în același timp vindecarea, dar și credința cea adevărată, ortodoxă.

Tot ceea ce am văzut și am ascultat ne-a făcut să simțim dorința irezistibilă de a merge la Eghina spre a ne închina la moaștele și la mormântul Sfântului Nectarie pentru a-L slăvi printr-însul pe Dumnezeuul crești-

nilor Care l-a făcut pe om cu puțin inferior îngerilor, citându-l astfel pe psalmist.

Dorința noastră crescă și mai mult, atunci când la Atena auzirăm din nou vorbindu-se cu căldură și uimire despre sfânt, în casa unui binecunoscut iconograf la care tocmai ne aflam în vizită. O neînțelegere avută cu persoana care ne însoțea la Atena ne aduse în situația de a pierde singura plecare din Pireu către insula Eghina care ne-ar fi permis să facem o călătorie dus-întors. Văzurăm în faptul acesta o pedeapsă a lui Dumnezeu pentru mulțimea păcatelor noastre, refuzându-ni-se în felul acesta bucuria acestui pelerinaj.

Sosise ceasul plecării irevocabile din capitala Eladei. Îl rugarăm pe ghidul și însoțitorul nostru să se ducă în numele nostru la Eghina și scriind în grabă câteva nume pe o bucată de hârtie, îi dădurăm și banii necesari călătoriei, precum și pentru o slujbă de mijlocire a Sfântului către Dumnezeu.

Revenirea în Franța și reîntoarcerea la viața agitată, așezară pe un plan secund amintirile și impresiile călătoriei în Grecia. Octombrie, noiembrie, se scurseseră. Apoi, într-o bună zi, o persoană ne împărtăși o apariție extraordinară care se repetă de mai multe ori.

Un personaj de o anumită vârstă, demn și nobil, blând și luminos, îmbrăcat în negru și purtând pe cap o camilafcă, îi surăse și îl binecuvântă, apoi dispăru fără a spune nimic. În spatele lui se afla cineva pe care îl cunoșteam. În urma sa, după dispariția lui, rămase o atmosferă plină de pace și de o bucurie de negrăit.

După învățăturile Sfinților Părinți nu trebuie să luăm aminte la vise ori vedenii. Dacă acestea sunt cu adevărat de la Dumnezeu ele se repetă. În ciuda repetării acelei vedenii, noi continuăm să nu-i dăm nici-o importanță.